

§ 249

Statskontorets rapport "Avgifter i livsmedelskontrollen, förslag på en mer effektiv avgiftsfinansiering" (2015:17) - remissvar till Näringsdepartementet
Dnr 2015-2057

Den offentliga livsmedelskontrollen ska skydda människors hälsa och värna om konsumenternas intressen. Mål för livsmedelskontrollen är bland annat att livsmedelsbranchen ska ha tilltro till kontrollen, att kontrollen ska vara riskbaserad och rättssäker samt att kontrollmyndigheterna ska samverka. Livsmedelsverket och kommunerna tar ut avgifter för sin kontroll.

Regeringen gav den 11 november 2014 Statskontoret i uppdrag att utvärdera Livsmedelsverkets och kommunernas avgiftsfinansiering av den offentliga livsmedelskontrollen.

I utvärderingen har Statskontoret konstaterat att de kommunala kontrollmyndigheterna inte alltid utför nödvändig kontroll och att avgifterna för kontrollen varierar stort över landet. Små kommuner har generellt sett större problem inom livsmedelskontrollen än stora kommuner. Statskontoret konstaterar också att modellen för riskklassning av livsmedelsföretag brister i tydlighet och legitimitet. Detsamma gäller principen att företagen betalar för kontrollen innan den har utförts.

För att förbättra systemet för avgiftsfinansiering och för att öka antalet kontroller föreslår Statskontoret:

1. En förenklad modell för riskklassning.
2. Att det blir möjligt att ta ut avgift efter genomförd kontroll.
3. Ett uppdrag till länsstyrelserna att aktivt verka för kommunal samverkan inom livsmedelskontrollen.
4. Ett mer aktivt agerande från Livsmedelsverket mot kommuner som missköter sitt uppdrag.

Miljö- och byggnadsnämnden har beretts möjligheten att lämna synpunkter på denna remiss. Remissvar med synpunkter ska vara Näringsdepartementet tillhanda senast den 18 januari 2016.

Remissen går att läsa på Statskontorets hemsida:

<http://www.statskontoret.se/publicerat/publikationer/2015/avgifter-i-livsmedelskontrollen.-forslag-pa-en-mer-effektiv-avgiftsfinansiering/>

Justerandes sign

Miljö- och byggnadsnämnden
593 80 Västervik

0490-25 40 00 (tfn)
0490-25 48 16 (fax)

www.vastervik.se
mbn@vastervik.se

§ 249
forts

Yttrande

Miljö- och byggnadskontoret har i tjänsteskrivelse 2015-11-26 lämnat förslag till beslut.

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att yttra sig enligt nedan:

1. En förenklad modell för riskklassning

Statskontorets förslag

Statskontorets utgångspunkt är att en riskklassningsmodell bör vara begriplig och ha legitimitet hos såväl livsmedelsföretagarna som livsmedelsinspektörerna.

Livsmedelsverkets nuvarande modell leder till att allt för mycket uppmärksamhet ägnas åt tiden för kontroll mätt i antal timmar. Statskontoret föreslår en förenklad modell som ger en samlad bild av olika riskfaktorer. Modellen tonar ned betydelsen av kontrolltimmar för att istället fokusera på antalet besök. Innehållet i kontrollen får därigenom styra i högre utsträckning än antalet timmar.

Miljö- och byggnadsnämndens synpunkter

Miljö- och byggnadsnämnden är positiv till den föreslagna modellen där betydelsen av kontrolltimmar tonas ner i dialogen mellan myndighet och företag, för att i stället fokusera på antalet besök. På så sätt skapar det förhoppningsvis en bättre dialog där ingen behöver räkna timmar utan istället fokusera på innehållet och resultatet av kontrollen.

Att den föreslagna modellen skulle vara förenklad är dock svårt att se utifrån beskrivningen Statskontoret gör. Definitioner har ändrats och informationsmodulen läggs in som en riskfaktor under allmänna risker. I övrigt är det i stora delar lika, förutom att livsmedelsanläggningen tilldelas ett antal kontrollbesök istället för ett antal kontrolltimmar. Det är svårt att ha synpunkter på den föreslagna modellen för att det i dagsläget inte finns några detaljer. Någon klar bild av vad det skulle innebära i antal kontrollbesök eller avgifter är svår att få.

Miljö- och byggnadsnämnden befarar att det finns en risk att flexibiliteten som finns idag i att kunna använda kontrolltimmar under en treårsperiod försvinner. I dag besöks inte små verksamheter årligen utan ska istället få sina kontrolltimmar under en treårsperiod. Detta möjliggör ett flexibelt arbetssätt vid projektinriktad kontroll. Om det i den nya modellen blir viktigt med regelbundenhet när besöken ska göras hämmar det flexibla arbetssättet.

Justerandes sign

Miljö- och byggnadsnämnden
593 80 Västervik

0490-25 40 00 (tfn)
0490-25 48 16 (fax)

www.vastervik.se
mbn@vastervik.se

§ 249
forts

Dagens kontroll och riskklassning har fokus på mikrobiologiska risker. Så som nuvarande modell är uppbyggd innebär det få kontrolltimmar på verksamheter med liten mikrobiologisk risk, som t.ex. grossister. Samtidigt håller livsmedelskontrollen på att utvecklas mot att i större grad fånga upp frågor kring redlighet och livsmedelsbrott i den ordinarie kontrollen. Det innebär mer kontroll i tidigare handelsled, som hos t.ex. grossister. Det bör tas i beaktning i arbetet med revidering av modellen för riskklassning.

En skillnad som skrivs om i utredningen är att den föreslagna modellen ska öka inspektörernas utrymme för professionella bedömningar av kontrollbehovet. Detta tror miljö- och byggnadsnämnden kan bidra till ännu större olikheter mellan kontrollmyndigheters bedömningar och att avgifterna även fortsättningsvis kommer att variera stort över landet.

2. Att det blir möjligt att ta ut avgift efter genomförd kontroll

Statskontorets förslag

Kontrollmyndigheterna måste ha resurser för att kunna utföra livsmedelskontrollen. Dagens avgiftsmodell med förhandsbetalning ska säkerställa myndigheternas behov. Förhandsbetalning garanterar dock inte att kontrollen blir genomförd. Statskontoret ser framför allt tre problem med förhandsbetalningen; avgiften grundas på en kontrolltid som fastställs innan faktiska kontrolltiden är känd, det uppstår problem om verksamheten avvecklas innan kontroll har utförts och det blir problem om kontrollmyndigheten inte kontrollerar de anläggningar som ska kontrolleras.

Statskontoret uppfattning är att en modell med efterhandsbetalning är att föredra och föreslår en ändring i förordningen (2006:1166) som möjliggör för kontrollmyndigheterna att ta ut avgiften efter genomförd kontroll. De är medvetna om att det finns en viss oro hos kontrollmyndigheterna att resurserna till kontrollen ska minska men menar att det är viktigt att företagarna får en förståelse för avgiften.

Miljö- och byggnadsnämndens synpunkter

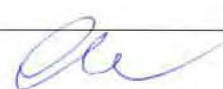
Miljö- och byggnadsnämnden kan hålla med om de tre problemområdena som beskrivs kring förhandsbetalningen men tror att problemet med att avgiften grundar sig på en fastställd kontrolltid delvis kan lösas genom att fokus går från kontrolltimmar till antal kontrollbesök istället. Det blir tydligare för både inspektör och företagare. Problemet att kontrollmyndigheten inte kontrollerar de anläggningar som ska kontrolleras har inte sin grund i när avgiften ska

Justerandes sign

Miljö- och byggnadsnämnden
593 80 Västervik

0490-25 40 00 (tfn)
0490-25 48 16 (fax)

www.vastervik.se
mbn@vastervik.se

§ 249
forts

betalas utan att resurser saknas, huvudproblemet bör istället arbetas vidare med.

Systemet kan tyckas sakna både legitimitet och begriplighet hos företagaren. Resultatet blir att det i mötet mellan företagare och inspektör går åt mycket tid för diskussion om avgifter snarare än diskussion om kontrollen och fokusen tas bort från resultatet och effekten av kontrollen.

Statskontoret vill möjliggöra för kontrollmyndigheten att ta ut avgiften efter genomförd kontroll, efterhandsbetalning. Som det uppfattas kommer det att bli upp till varje kontrollmyndighet att bestämma om fakturering i efterhand ska ske. Att kontrollmyndigheten får möjligheten att både förhands- och efterhandsfakturera kan öka skillnaderna mellan olika kontrollmyndigheter och olikheterna i kontrollen blir större. Det är viktigt med likvärdig kontroll för att minska skillnaderna för företagarna, precis som Statskontoret påpekar i rapporten.

Miljö- och byggnadsnämnden befarar en ökad administrativ börda i och med införandet av efterhandsbetalning. Rent praktiskt kommer det att innebära fler debiteringar jämfört med nuvarande modell. Exempelen i rapporten visar på att avgiften delas upp i två delar: en grundavgift och en avgift för besöket. Grundavgift och besöksavgift föreslås faktureras vid olika tillfällen. Besöksavgiften kommer också den att faktureras vid olika tillfällen beroende av när verksamheten besöks, enligt förslaget, till skillnad från den årliga faktureringen idag. Detta är tid som kommer att tas från kontrollmyndigheternas resurser, som istället kunde gå till kontroll.

3. Ett uppdrag till länsstyrelserna att aktivt verka för kommunal samverkan inom livsmedelskontrollen

Statskontorets förslag

Både Livsmedelsverket och länsstyrelserna ska verka för en ökad samverkan mellan kommunerna i livsmedelskontrollen. Trots ambitionerna att öka samverkan har utvecklingen gått allt för långsamt enligt Statskontorets bedömning.

Statskontoret föreslår att regeringen ger länsstyrelserna i uppdrag att i ett första steg inventera och bedöma vilka kommuner som skulle ha mest nytta av att samverka inom kontrollen i form av sammanslagning i större samarbetsområden.

Justerandes sign

Miljö- och byggnadsnämnden
593 80 Västervik

0490-25 40 00 (tfn)
0490-25 48 16 (fax)

www.vastervik.se
mbn@vastervik.se

§ 249
forts

Miljö- och byggnadsnämndens synpunkter

Om uppdraget att verka för kommunal samverkan läggs på Länsstyrelsen måste resurser tillföras. Vår bedömning av Länsstyrelsens uppdrag inom livsmedelskontrollen är att resurserna är väldigt begränsade.

Kommunal samverkan anser miljö- och byggnadsnämnden ska vara på frivillig basis. En mindre kontrollmyndighet kan absolut utföra sitt uppdrag på ett tillfredställande sätt. Om så inte är fallet kan Livsmedelsverket agera mot den kontrollmyndigheten.

4. Ett mer aktivt agerande från Livsmedelsverket mot kommuner som missköter sitt uppdrag

Statskontorets förslag

Statskontoret bedömer att Livsmedelsverket kan agera mer aktivt mot kommuner som missköter sitt kontrolluppdrag.

Miljö- och byggnadsnämndens synpunkter

Miljö- och byggnadsnämnden håller med i att Livsmedelsverket bör agera mer aktivt mot kommuner som missköter kontrollen. Flertalet av kommunerna sköter sitt uppdrag. Det är ett fåtal kommuner som missköter sig men som ger hela livsmedelskontrollen dåligt rykte.

Handlingar som ligger till grund för beslutet

Handling	Ankomst-/ upprättandedatum
Statskontorets rapport 2015:17	
"Avgifter i livsmedelskontrollen"	2015-10-06
Tjänsteskrivelse	2015-11-26

Expedieras till:

Näringsdepartementet, linda.bienen@regeringskansliet.se,
n.registrator@regeringskansliet.se, märkt N2015-5104-DL

Justerandes sign

Miljö- och byggnadsnämnden
593 80 Västervik

0490-25 40 00 (tfn)
0490-25 48 16 (fax)

www.vastervik.se
mbn@vastervik.se

